

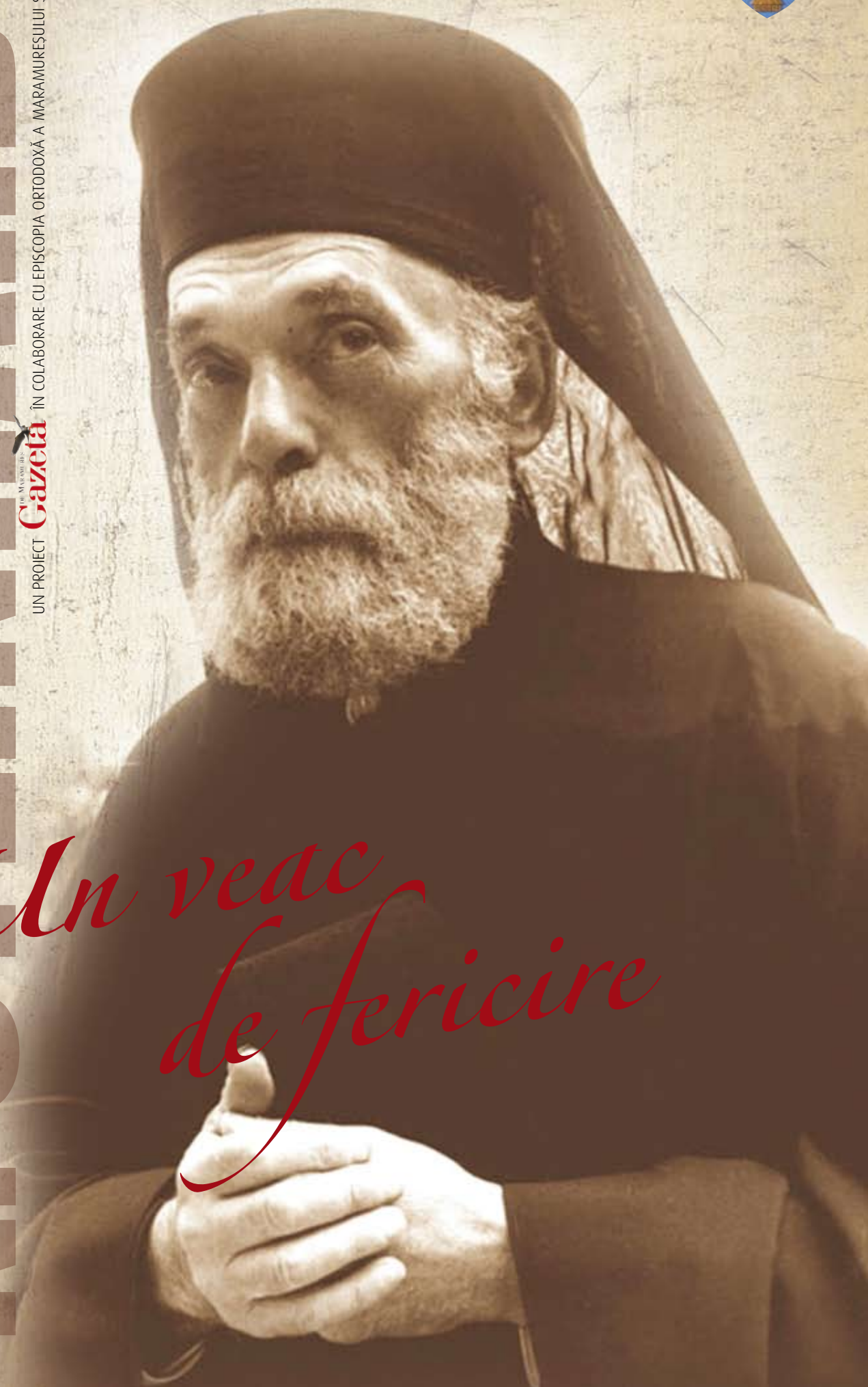
N. STEINHARDT

UN PROIECT **Gazeta** ÎN COLABORARE CU EPISCOPIA ORTODOXĂ A MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

ACEASTĂ PUBLICAȚIE A APĂRUT CU SPRIJINUL
CONSILIULUI JUDEȚEAN MARAMUREȘ
cu Binecuvântarea ÎPS Justinian Chira și îndrumarea P.S. Iustin Sigheteanu
noiembrie 2012

*Un veac
de fericire*

Născut evreu, intelectual pur și mai degrabă agnostic, este condamnat în lotul “Noica-Pillat” și, în cea mai cruntă suferință, ajunge să guste din fericire și să afle, asemeni lui Pascal, că *“inima are rațiuni pe care rațiunea nu le poate înțelege”*.

Era fericirea martirului modern, bucuros să sufere pentru Dumnezeu. Nicolae Steinhardt a știut, asemeni lui Don Quijote, să vadă un castel într-o cârciumă prăpădită și să transforme închisoarea în academie și altar.

Credea că *“definiția eroismului și a sfințeniei nu este decât aceasta: să faci imposibilul posibil”*. Și dacă nu pentru intelectul, pentru credința și principiile sale, atunci pentru tăria de a face imposibilul posibil, Nicolae Steinhardt este un erou și un sfânt.

Jurnalul eroismului și-al sfințeniei

A reduce la o simplă cronologie o pagină de viață, o lecție de credință și onoare, e totuna cu a reduce o dramă umană la o simplă statistică. Ori, Nicolae Steinhardt, a știut că numai ignorând ordinea pământească poți ajunge la esențial, la o ordine superioară a lucrurilor. Scara sa, presărată cu crunte suferințe, a fost lungă, alunecoasă, extrem de grea, „imposibilă”, dar în vârful ei, l-a așteptat fericirea. De fapt, credea că tocmai asta este condiția creștinului în lume, să facă imposibilul posibil. Iar pentru el, a fi creștin a devenit nu o profesie, nu o religie, nu un rost, ci Rostul. Rostul unei vieți la capătul căruia sătenii din satele maramureșene ar exclama: „minunate sunt Căile Domnului”.

Nicolae Steinhardt s-a născut acum 100 de ani. Mai exact, în 29 iulie 1912, în comuna Pantelimon de lângă București,

într-o familie evreiască.

Tatăl său, inginerul și arhitectul Oscar Steinhardt, era directorul fabricii de mobilă și cherestea și participase activ la Primul război mondial, fiind rănit la Mărăști și decorat cu ordinul Virtutea militară. Între anii 1919–1929 urmează cursurile școlii primare (în particular și la școala “Clementa”), și ale liceului Spicu Haret. Printre colegii de aici se numără Constantin Noica, Mircea Eliade, Arșavir Acterian, Haig Acterian, Alexandru Paleologu, Dinu Pillat, Marcel Avramescu ș.a. Singurul elev de confesiune mozaică, urmează alături de colegii săi cursurile de religie creștină, cu preotul Georgescu-Silvestru, care de mai multe ori spunea clasei: “decât să văd ministru al Cultelor pe un papistaș ca Maniu, mai bine pe un jidan de-al nostru, băiat de treabă cum e” (*Primejdii mărturisirii*, pp. 171-172) Nicu Steinhardt. Își ia bacalaureatul în 1929. După 1929

frecventează cenaclul literar “Sburătorul” al lui Eugen Lovinescu, descoperindu-se în el germeii viitorului literat. Își ia licența în Drept și Litere la Universitatea din București în 1934, iar în 1936 își susține la București doctoratul în drept constituțional, cu lucrarea *Principiile clasice și noile tendințe ale dreptului constituțional*. Critica operei lui Léon Duguit, publicată în același an. Din această perioadă datează începutul prieteniei cu Emanuel Neuman (Manole), pe care o consideră “până la botez, evenimentul cel mai de seamă” (*Jurnalul fericirii*, p. 121). În 1934 publică, sub pseudonimul Antisthius – inspirat de numele unui personaj din Caracterele lui La Bruyère -, volumul parodic *În genul ... tinerilor*, în 1935 – *Essai sur la conception catholique du Judaisme*, iar în 1937 *Illusion et réalités juives*. Ultimele două lucrări sunt realizate în colaborare și sub influența lui Emanuel Neuman. Între anii 1934-1935 publică diverse articole la *Revista burgheză*. Între anii 1937-1939 călătorește în Elveția, în Austria (familia sa avea ceva legături de rudenie cu cea a lui Freud), în Franța și în Anglia, întregindu-și bagajul de cunoștințe.

În 1939 revine în țară și începe să lucreze ca redactor la *Revista Fundațiilor Regale*, la recomandarea lui Camil Petrescu, de unde este înlăturat (împreună cu Vladimir Streinu) în anul 1940, în cadrul acțiunii de “purificare etnică”, declanșată sub guvernarea Antonescu-Sima. Urmează o perioadă de privațiuni pe motive etnice (1940-1944). Din 1944 revine la “*Revista Fundațiilor Regale*” depunând o intensă activitate publicistică și critică. Dar este din nou înlăturat în 1947, se pare în urma unui denunț al lui George Călinescu. În același timp, mai colaborează la *Universul literar*, *Libertatea* și *Viața românească*. Printre scriitorii săi favoriți se numărau Marcel Proust, André Gide, Aldous Huxley, Simone Weil. După 1947 este dat afară din barou, i se refuză publicarea textelor și execută câteva slujbe mărunte, adesea necalificate. Între 1948 și 1959 suferă o nouă perioadă de privațiuni, alături de pleiada intelectualității românești interbelice.

La sfârșitul anului 1959, pe când aștepta să fie chemat de Securitate asemeni prietenilor săi din lotul Noica-Pillat, Steinhardt a fost sfătuit de tatăl său să nu spună nimic. Chiar dacă asta însemna pentru el închisoare sigură, iar pentru tatăl său o bătrânețe agitată, plină de griji și singurătate.

„E adevărat, zice tata, că vei avea zile foarte grele. Dar nopțile le vei avea liniștite, vei dormi bine. Pe când, dacă accepți să fii martor al acuzării, vei avea, ce-i drept, zile destul de bune, dar nopțile vor fi îngrozitoare. N-o să poți închide un ochi. O să trebuiască să trăiești numai cu somnifere și calmante; abrutizat și moțând toată ziua, iar noaptea chinuitor de treaz. O să te perpeleşti ca un nebun. Cată-ți de treabă. Hai, nu mai ezita. Trebuie să faci închisoare. Mi se rupe și mie inima, dar n-ai încotro”.

La 31 decembrie 1959 este convocat la Securitate, cerându-i-se să fie martor al acuzării, punându-i-se în vedere că dacă refuză să fie martor al acuzării, va fi arestat și implicat în “lotul intelectualilor mistico-legionari”. Anchetat pentru că a refuzat să depună mărturie împotriva lui Constantin Noica, este condamnat în “lotul Pillat-Noica” la 13 ani de muncă silnică sub acuzația de “crimă de uneltire contra ordinii sociale”.

În “Jurnalul fericirii”, Steinhardt vorbește despre trei soluții de a învinge orice univers concentraționar: “Soljenitin, Zinoviev, Chirchill, Bukovski. Moartea consimțită, asumată, anticipată, provocată; nepăsarea și obrăznicia; vitejia însoțită de o veselie turbată. Liberi sunteți să alegeți. Dar, se cuvine să vă dați seama că lumește și omenește vorbind, altă cale de a înfrunta cercul de fier, care-i în parte și de cretă, e îndoielnic să găsiți. Veți protesta, poate, considerând că soluțiile subînțeleg o formă de viață echivalentă cu moartea, ori mai rea ca moartea, implicând riscul morții fizice în orice clipă. Asta așa pare. Vă mirați? Pentru că nu l-ați citit pe Igor Safarevici, pentru că încă nu ați aflat că totalitarismul nu e atât de încheșat unei teorii economice, biologice sau sociale cât mai ales manifestarea unei atracții pentru moarte. Iar secretul celor care nu se pot încadra în totalitarism e simplu: ei iubesc viața, nu moartea. Moartea, însă, cine, Singur a învins-o? Cel ce cu moartea o a călcat”. El a ales cea de-a treia variantă și a reușit să iasă din cercul concentraționar al comunismului mai liber, mai împăcat și mai fericit decât intrase. De fapt, abia acolo, în cea mai cruntă suferință fizică, a reușit să descopere cea mai înaltă fericire sufletească.

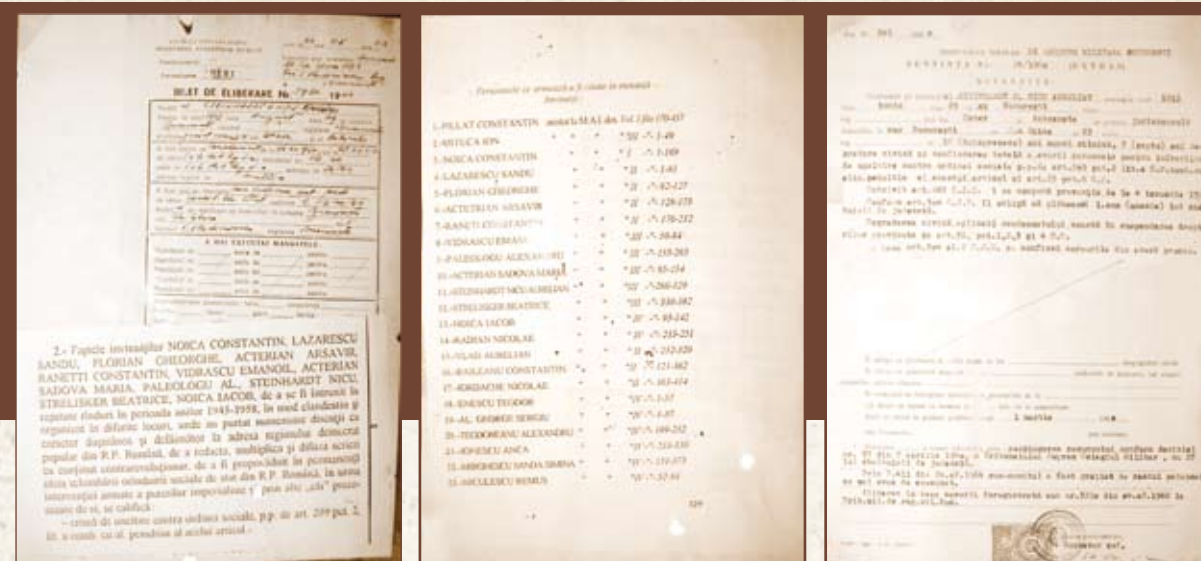
Anchetat pentru că a refuzat să depună mărturie împotriva lui Constantin Noica, Steinhardt este condamnat în “lotul Pillat-Noica” la 13 ani de muncă silnică sub acuzația de “crimă de uneltire contra ordinii sociale”.

Oscar și Nicolae Steinhardt

Mama lui Nicolae Steinhardt

CAMERA 18 JILAVA.

Începutul fericirii

Evreu prin naștere, intelectual agnostic, Steinhardt îl găsește pe Dumnezeu în închisoare și tot acolo primește botezul creștin. Este începutul unei libertăți și unei fericiri paradoxale, de neînțeles pentru multă lume.

Izolată, închis, în suferință fizică și lipsit de orice fel de drepturi și bunuri materiale, Nicolae Steinhardt găsește în Camera 18 a Închisorii Jilava Libertatea absolută și fericirea. La 15 martie 1960, în închisoarea Jilava, ieromonahul basarabean Mina Dobzeu îl botează într-un lisus Hristos, naș de botez fiindu-i Emanuel Vidrașcu (coleg de lot, fost șef de cabinet al mareșalului Antonescu), iar ca martori ai tainei participă Alexandru Paleologu, doi preoți romano-catolici, unul fiind chiar Monseniorul Ghica, doi preoți uniți și unul protestant, "spre a da botezului un caracter ecumenic"

La 7 martie 1960 i se „face vânt” într-o celulă sordidă „o bombă de proporții uriașe”, din care îl izbește un miros insuportabil. De ambele părți, patru rânduri de paturi de fier, o masă îngustă, două bănci și o fereastră bătută în cuie. E celula 18, închisoarea Jilava. Începe brusc o hăr-mălaie de nedescris și apoi, cineva i se recomandă binevoitor: un călugăr ortodox. Mai târziu, îi mărturisește că e

evreu și ar vrea să se boteze. Părintele Mina, călugărul, îi impune niște lecții de catehizare pe care le face pe marginea patului de fier, cu spatele la ușă, unul lângă altul, vorbind în șoaptă.

În Jurnalul fericirii, Steinhardt povestește episodul botezului pe larg: „Lecțiile de catehizare merg foarte repede, părintele Mina e îngăduitor și nepretențios și eu, e drept, mă dovedesc a cunoaște destul

„Evenimentul eliberării se apropie și poate avea loc din clipă în clipă. În mica celulă de la Zarca, singur; îngenunchez și fac un bilanț. Am intrat în închisoare orb, cu vagi străfulgerări autogene ale beznei, care despică întunericul fără a-l risipi, și ies cu ochii deschiși. Am intrat răsfățat, răzgâiat. Ies vindecat de fasoane, nazuri, ifose. Am intrat nemulțumit. Ies cunoscând fericirea. Am intrat nervos, supărăcios, sensibil la fleacuri. Ies nepăsător. Soarele și viața îmi spuneau puțin. Acum știu să gust felioara de pâine cât de mică. Ies admirând mai presus de orice curajul, demnitatea, onoarea, eroismul. Ies împăcat. Cu cei cărora le-am greșit, cu prietenii și dușmanii mei, ba și cu mine însumi”.

Nicolae Steinhardt

Toți trei îmi cer să mă consider botezat în numele ecumenismului și să făgăduiesc a lupta – dacă-mi va fi dat să ies din închisoare – pentru cauza ecumenismului, mereu. Ceea ce făgăduiesc din toată inima.

Nu se poate ști când vom fi scoși din celula 18 și răspândiți pe unde s-o nimeri. Este, așadar, bine să nu mai amânăm Botezul. Botezul va avea loc la cincisprezece ale lunii. Nu vor fi trecut prin urmare nici zece zile între sosirea mea în celulă și efectuarea botezului”.

Și momentul potrivit se dovedește chiar data de 15: „15 martie 1960. Catehizarea a luat sfârșit. Botezul, hotărât pentru ziua de cincisprezece, are loc așa cum stabilisem. Părintele Mina alege momentul pe care-l socotește cel mai potrivit: la întoarcerea «de la aer», când caralii sunt mai ocupați, când agitația e

maximă. Trebuie să lucrăm repede și să acționăm clandestin în văzul tuturor. Conspirația în plină zi a lui Wells. Ceva ingenul manevrelor invizibile ale lui Antonov-Ovseienko. Eu unul nu voi ieși la plimbare. (Lucru ușor, deoarece m-a ros bocancul și am o umflătură purulentă pe laba piciorului drept. La infirmerie n-am izbutit să fiu dus cu toate că mă prezint în fiecare dimineață la raport. Doctorii Răileanu și Al-G. mă tratează aplicându-mi pe «bubă» un ștergar muiat în apa viermănoasă din ciubăr. Cu o zi înainte, un plutonier mi-a spus că «nici mort» nu mă duce la medicul oficial. Căile Domnului, ocolite.) Rămân deci singur vreun sfert de oră cât durează «aerul» – adică aproape singur, căci mai sunt câțiva scutiți de plimbare

pentru felurite pricini. Pustiită de zarvă și forfotă, camera ia un aspect și mai ciudat, ca o scenă goală în care grămezile de recuzite își găsesc sălașul la nimereală. Dar mai ales deosebirea sonoră față de camera plină este atât de izbitoare, încât am impresia unei tăceri absolute – tăcerea devine, vorba lui Cervantes, un spectacol – și mă pot liniști, reculege nițel.

Când puhoiul de oameni se întoarce cu zgomot mare, ducând în rând de câte doi balia, ciubărul, tineta și un «rezervor» cu apă, părintele Mina, fără a-și scoate mantaua, dă buzna la singura căniță din cameră – e o căniță roșie, cu smalțul sărit, năclăită și respingătoare – și o umple cu apă viermănoasă proaspăt adusă în «rezervorul» purtat de el și de un alt deținut. (...) Doi dintre deținuți, complici, trec în dreptul vizetei, s-o astupe. S-ar putea în orice clipă să vină gardianul să se uite, dar acum când celulele, pe rând, sunt scoase la plimbare ori aduse înapoi, e puțin probabil. La repezeală – dar cu acea iscusință preoțească unde iuțeala nu stânjenește dicția deslușită – părintele Mina rostește cuvintele trebuincioase, mă înseamnă cu semnul crucii, îmi toarnă pe cap și pe umeri tot conținutul ibricului (cănița e un fel de ibric bont) și mă botează în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. De spovedit, m-am spovedit sumar: botezul șterge toate păcatele. Mă nasc din nou, din apă viermănoasă și din duh rapid.

Trecem apoi, oarecum liniștiți, oarecum ușurați – hoțul care nu-i prins în fapt e om cinstit – la patul unui din preoții greco-catolici: e lângă tinetă și balie (am coborât cu toții de la cucurigu), și acolo recit crezul (ortodox), după cum fusese stabilit. Reînnoiesc făgăduința de a nu uita că am fost botezat sub pecetea ecumenismului. Gata.”

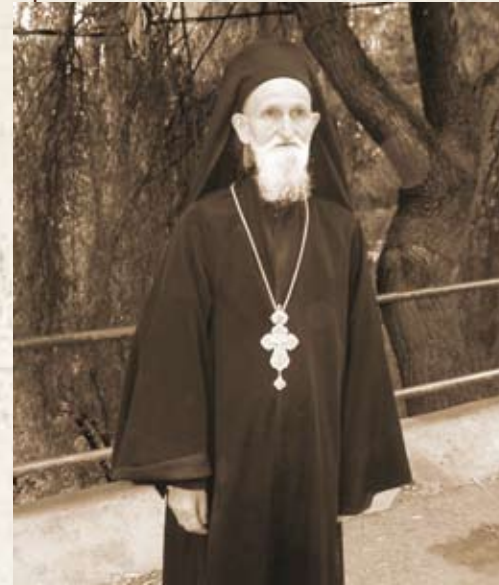
Fotografii realizate de ofițerii de Securitate în timpul urmăririi lui Nicolae Steinhardt, fără vreo precizare despre datele sau persoanele surprinse

de multe. Cei trei preoți se sfătuiesc între ei, apoi vin să mă întrebe, ce vreau să fiu, catolic sau ortodox? Le răspund fără îndoială că ortodox. Foarte bine. Mă va boteza călugărul. Dar cei doi greco-catolici vor asista la botez și, ca un omagiu pentru credința lor și ca o dovadă că înțelegem cu toții a da viață ecumenismului într-o vreme în care Ioan al XXIII-lea e pe tronul pontifical, voi rosti crezul în fața preoților catolici.

Rohia, eternizarea fericirii

Steinhardt și obștea

Serafim Man

„Tare mă supără niște gânduri, că nu m-a iertat Dumnezeu din păcatele tinereții mele”.

Apoi este supus rigorilor detenției din închisorilor comuniste de la Jilava, Gherla, Aiud etc. până în august 1964 când este eliberat, în urma grațierii generale a deținuților politici. Îndată după eliberarea din detenție, la schitul bucureștean Darvari, își desăvârșeste taina botezului prin mirungere și primirea sfintei împărtășanii. După 1964, la insistențele prietenilor săi C. Noica și Al. Paleologu, reintră în viața literară prin traduceri, medalioane, eseuri, cronici publicate în Secolul 20, *Viața Românească*, *Steaua*, *Familia*, *Vatra*, *Orizont*, *Echinox*, *Opinia studențească* etc. În urma acestor colaborări vor rezulta mai multe volume de eseuri și critică literară: *„Între viață și cărți”* (1976), *„Incertitudini literare”* (1980, care primește Marele Premiu al Criticii literare).

După moartea tatălui său (1967) începe să-și caute o mănăstire. În 1975 vine la mănăstirea unde se afla ieromonahul Mina Dobzeu, însă episcopul Partenie refuză să-i permită șederea, așa încât părintele Mina îl trimite la arhiepiscopul Teofil Herineanu de la Cluj-Napoca și la episcopul Iustinian Chira de la Maramureș. Întâmplarea a făcut însă ca, în 1976, Constantin Noica să îl

întâlnească, la o lansare de carte care a avut loc la Cluj-Napoca, pe Iustinian Chira, bun prieten al lui Ioan Alexandru și al scriitorilor în general. Invitat de acesta, Noica ajunge în scurt timp la Mănăstirea Rohia unde zăbovește 3 zile. Cadrul natural și biblioteca vastă îl impresionează deopotrivă pe marele filosof care nu ezită să îi povestească lui Steinhardt despre cele văzute la Rohia, mai ales că îi știa gândul de a se retrage într-o mănăstire.

În 1978, Steinhardt stă vara la Rohia pentru ca în anul următor să se stabilească definitiv acolo ca bibliotecar, cu aprobarea episcopului Iustinian. La data de 16 august 1980 este tuns în monahism la mănăstirea Rohia de Arhimandritul Serafim Man. La mănăstire pune în ordine cele peste 23.000 de volume ale mănăstirii, se integrează în viața monahală (participă la slujbe, povățuiește pelerinii, predică), iar în paralel își intensifică activitatea literară. Volume publicate în această perioadă: Geo Bogza – un poet al Efectelor, Exaltării, Grandiosului, Solemnității, Exuberanței și Patetismului (1982), Critică la persoana întâi (1983), Escale în timp și spațiu (1987) și Prin alții spre sine (1988).

Aceste volume îl impun ca un eseist de marcă al literaturii române.

În martie 1989, angina pectorală de care suferea se agravează și N. Steinhardt se decide să plece la București pentru a vedea un medic specialist. Face drumul spre Baia Mare împreună cu Părintele Mina Dobzeu, căruia îi mărturisește: „Tare mă supără niște gânduri, că nu m-a iertat Dumnezeu din păcatele tinereții mele”.

Iar Părintele Mina îi răspunde: „Satana care vede că nu mai te poate duce la păcat, te tulbură cu trecutul. Deci, matale, care ai trecut la creștinism și te-ai botezat, ți-a iertat păcatele personale și păcatul originar. Te-ai spovedit, te-ai mărturisit,

Nicolae Steinhardt a ajuns la Rohia la recomandarea lui Constantin Noica. Întors în București, după o vizită la Rohia, filozoful i-a spus lui Steinhardt, care își căuta o mănăstire că „Rohia e de tine”. A stat inițial două săptămâni. Serafim Man, starețul de atunci al mănăstirii l-a rugat să caute un bibliotecar pensionar care, contra cost, să se ocupe de biblioteca mănăstirii. Steinhardt a plecat și starețul n-a mai primit nicio veste de la el timp de alte două săptămâni. Apoi, într-o zi, s-a trezit cu el la mănăstire: „Ai aflat bibliotecar?”, l-a întrebat starețul. „Afla”. „Și cât ne cere?”, „Nimic”, a răspuns Steinhardt. Starețul l-a privit cu neîncredere. Totuși a întrebat: „Da cine-i?”, „Io-s”. Starețul l-a dus la biblioteca episcopiei, să vadă cum e aranjată. L-a dus și la alte biblioteci, apoi, ajutat în timpul verii de studenți, a început aranjarea cărților, sarcină de care s-a ocupat până la moarte. Starețul spune că a avut multe greutăți din cauza lui, dar văzându-i răvna, nu a renunțat. Când întreba ceva Securitatea, le răspundea că nu-l poate da afară, că

ai intrat în monahism, care este iarăși un botez prin care ți-a iertat toate păcatele. Fii liniștit, că aceasta este o provocare de la cel rău, care îți aduce tulburare ca să n-ai liniște nici acum”.

Boala se agravează și este obligat să-și întrerupă călătoria și să se interneze la spitalul din Baia Mare, unde moare câteva zile mai târziu, joi, 30 martie 1989.

aranjează cărțile mănăstirii pe gratis. După o vreme, Steinhardt a tot cerut să fie călugărit. Iar Serafim Man i-a promis. Numai că, începuse deja lupta cu cancerul. Era prin 1979 și medicii din Cluj i-au dat drumul din spital. Nu mai aveau ce să-i facă. Plus, era hramul mănăstirii. L-au spus călugărului, care venise după el, să nu întârzie deloc pe drum, pentru că mare are de trăit ceasuri, nu zile. Pe drum, Serafim Man s-a rugat la Maica Domnului, i-a încredințat viața lui și a rugat-o să-l vindece dacă mai are vreun rost pe lume, dacă nu, să-l ia. Era împăcat, spovedit și pregătit de orice. A ajuns la Rohia și, știind că și Steinhardt e bolnav, amândoi pe marginea prăpastiei, a vrut să-și țină promisiunea. L-a călugărit într-o noapte în secret. Nu a spus nimănui, nici Î.P.S. Justinian. Au asistat câțiva prieteni de-ai filozofului și atât. După vreo 2-3 săptămâni, a fost chemat de episcop. S-a dus. Știa ce urmează, dar s-a rugat să-i trimită Duhul Sfânt înțelepciune și inspirație. Episcopul l-a întrebat tranșant: „Ai călugărit pe evreu?”. Serafim Man nu a negat, ci a argumentat că știința și religia nu sunt contradictorii, că Steinhardt studiasse toate religiile, nu fusese căsătorit și nu avea copii, nu lipsea de la liturghie, muncea și se ruga. Plus că nu murea liniștit dacă nu își respecta promisiunea față de el. Nu se știa când mor, niciunul dintre ei. Steinhardt avea un regim sever, din cauza intestinelor, mânca orez, griș și un ou. În fiecare zi. A venit altă minune. Episcopul i-a dat binecuvântarea.

Mai târziu, Serafim Man i-a spus lui Steinhardt că, dacă dorește, poate să predice. L-a anunțat, din timp, că vrea, de Sf. Prooroc Ilie. Și a predicat: „Sf. Prooroc Ilie a trăit în vremea unui împărat păgân. Și-a luat o soție și s-a luat după religia ei”. Toată lumea a înțeles că era vorba de cuplul Ceaușescu. Steinhardt a ținut o

În ziua înmormântării lui Steinhardt, după slujbă, Ioan Pinteș, ajutat de Aurel Podaru și Ioan Dâmbu, a luat din chilie o parte din manuscrise. Acestea și alte texte recuperate de prin edituri sau de la prieteni, au fost publicate postum.

La înmormântarea sa, riguros supravegheată de Securitate, s-au strâns cei mai buni prieteni, alături de care a suferit nedreptățile regimului comunist.

Cărturarul mărturisitor

„Aici e țara lui «ION», a fanarioșilor și a lui Soarbe-Zeama, aici Vlad Tepeș i-a tras pe solii turci în țeapă, nu le-a spus «trăgeți întâi dumneavoastră, domnilor englezi», iar Petrache Carp i-a arătat lui Vodă Carol că porumbul se mănâncă cu mâna, aici e pe viață și pe moarte, aici nu e decor sofisticat și suprem de nebunatic, nu-s draperii și delicii, nu-i paradis ori iad artificial, aici e ca la dugheană, ca la tigheia, ca la onor; nu-i cu giuvaericele, e cu pietre, cu bolovani (și dintr-odată, gândul mă poartă spre Brâncuși, țăran hotărât, care-și cioplește materialul cu gesturi mari de cosaș.)”

N. Steinhardt

Așa cum putem afla din autobiografia pe care a lăsat-o Mănăstirii Rohia, familia lui era într-o relație de prietenie cu familia preotului ortodox din Pantelimon și se vizitau reciproc. Apropierea dintre cele două familii a avut o mare influență asupra formării religioase a copilului, și, mai târziu, a tânărului Nicu Aureliu. El a fost atras din copilărie de clopotele,

bisericii din Pantelimon și de colindele tradiționale românești. În Jurnalul Fericirii scrie: „Clopotele au fost așadar primul semnal, declanșatorul inițial al ursitei mele duhovnicești...”

La școală a urmat religia ortodoxă, iar părinții au fost de acord. Astfel, prin vizitele frecvente pe care le făcea familiei, Preotul Georgescu a prins simpatie față de el și i-a insuflat sentimente de dragoste față de Ortodoxie, iar, pe de altă parte, ora de religie ortodoxă, care o făcea cu același preot înzestrat cu mult har, și atmosfera din școala românească au alimentat și au sporit sentimentele de dragoste față de români și față de credința lor. Atunci a început de fapt frumoasa poveste de dragoste dintre N. Steinhardt, poporul român și credința lui. El însuși mărturisește acest lucru: „Pentru mine creștinătatea se confundă cu o poveste de dragoste: o dublă îndrăgostire de biserica creștină și de neamul românesc”. Cu o astfel de zestre în suflet și preocupat de studiu și publicistică, își ia bacalaureatul, apoi licența în Drept, iar în 1936 își susține doctoratul în Drept Constituțional sub îndrumarea prof. Mircea Djuvara, cu lucrarea „Principiile clasice și noile tendințe ale dreptului constituțional”.

Însă, oricâte școli înalte a făcut, și oricâte limbi străine a vorbit, felul în care a privit poporul român este plin de o sensibilitate directă, necosmetizată pe care intenționat a lăsat-o neșlefuită: „Aici e țara lui «ION», a fanarioșilor și a lui Soarbe-Zeama, aici Vlad Tepeș i-a tras pe solii turci în țeapă, nu le-a spus «trăgeți întâi dumneavoastră, domnilor englezi», iar Petrache Carp i-a arătat lui Vodă Carol că porumbul se mănâncă cu mâna, aici e pe viață și pe moarte, aici nu e decor sofisticat și suprem de nebunatic, nu-s draperii și delicii, nu-i paradis ori iad artificial, aici e ca la dugheană, ca la tigheia, ca la onor; nu-i cu giuvaericele,

Primul prieten s-a comportat cu dragoste și gingașie creștină zicându-i: „să dormim puțin, că nu mai este mult până dimineată”

Așa a început povestea dintre Părinte și noul său ucenic despre care nu știa atunci nimic, nu știa că este „ovrei”, așa cum îi plăcea lui Steinhardt să-și spună.

e cu pietre, cu bolovani (și dintr-odată, gândul mă poartă spre Brâncuși, țăran hotărât, care-și cioplește materialul cu gesturi mari de cosaș.)”

Am menționat câteva lucruri în ce privește formarea intelectuală și primele cărămizi puse la zidirea lui creștină pentru a înțelege parcursul unei vieți la început exclusiv culturală și publicistică, ca mai târziu să se împartă între cultură și credință, deoarece se pare că Hristos îl alesese să-i fie mărturisitor.

Începutul ireversibil al încreștinării lui însă va avea loc în condiții de asuprire și învinovățire, așa cum a profețit Mântuitorul că vor fi cei care-L vor mărturisi pe El: „Luați aminte, căci vă vor da pe voi în adunări și veți fi bătuți... și veți sta înaintea conducătorilor și a regilor, pentru Mine, spre mărturie lor... Iar când vă vor duce ca să vă predea, nu vă îngrijiți dinainte ce veți vorbi... căci nu voi sunteți cei care veți vorbi, ci Duhul Sfânt” Mc.13,9-11

Instaurarea regimului comunist-ateu îl va pune din nou în situația de a refuza să adere la „revoluția” comunistă din cultură îndreptată prin „internaționalismul ei proletar” împotriva valorilor naționale, ceea ce va atrage după sine mari privațiuni și umilințe prin slujbele modeste care i se ofereau. Nu s-a clintit însă din hotărârea lui și nu s-a abătut de la drumul pe care l-a ales, ci era hotărât să meargă până la capăt.

„Nimeni care pune mâna pe plug și se uită îndărăt nu este potrivit pentru Împărăția lui Dumnezeu” Lc.9,62.

În această perioadă se apropie din ce în ce mai mult de creștinismul răsăritean-ortodox. Cu prietenii pe care-i mai avea, un grup foarte restrâns, încep să viziteze mai multe mănăstiri din țară, în special pe cele din Moldova, spre a cunoaște viața creștină autentică, a se întâlni cu marii duhovnici și a se adăpa la izvoarele Ortodoxiei, prin citirea operelor Sfinților Părinți. Acum se pare

„Pentru mine creștinătatea se confundă cu o poveste de dragoste: o dublă îndrăgostire de biserica creștină și de neamul românesc”.

Nicolae Steinhardt

ca receptase suficient de bine mesajul lui Hristos, care îl căuta și dorea să I se descopere. Era în fața porții de intrare, dar încă nu era deschisă. Cheia intrării pe poarta Împărăției este Crucea. Crucea umilințelor, a suferințelor de tot felul, asupririlor, judecății nedrepte, a spinilor, piroanelor, biciuirilor, ocărilor, lanțurilor și închisorii.

Cei care înțeleg creștinismul așa sunt pe calea cea bună și nu se mai sperie de nimic. Sunt gata să moară pentru numele lui Hristos. În acest punct se găsea N. Steinhardt. Își dorea mult botezul creștin, dar parcă nu dorea o ceremonie solemnă între prieteni și oameni dragi, cu felicitări și agapă. Hristos ascultase rugăciunea prin care cerea să-l primească printre ai Săi, dar ca Unul ce cunoaște tainele inimii omului, îi știa și dorința de a pătimi și a se împodobi cu umilința, nedreptatea și suferința spre a deveni vrednic de numele de creștin și demnitatea de mărturisitor al Său.

Calvarul avea să înceapă în 1959, când securitatea a pornit război intelectualilor. Vizat era grupul „mistico-legionar” Constantin Noica – Dinu Pillat. N. Steinhardt este chemat în proces ca martor al acuzării. Refuză să depună mărturie, fapt pentru care este condamnat și el la 12 ani de muncă silnică, alături de alte încă 22 de personalități printre care: Alexandru Paleologu, Sergiu Al-Gheorghe, Păstorel Teodoreanu, Vladimir Streinu, Marietta Sadova. Arestarea și detenția propriu-zisă a avut loc în 4 ianuarie 1960 și va trece prin închisorile Jilava, Gherla și Aiud.

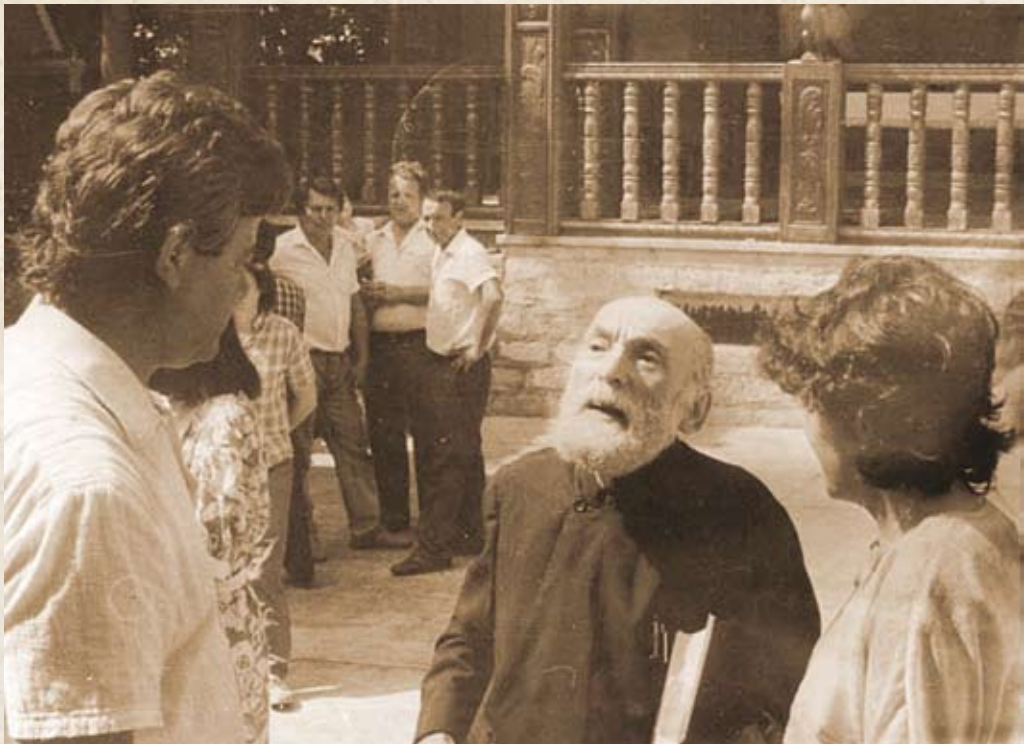
Era pregătit să se confrunte cu noua situație, pe deoparte prin ceea ce a înțeles a fi viața creștină în Hristos, iar pe de altă parte era încurajat de tatăl său, om de mare curaj și caracter, pe care l-a și moștenit, să nu cedeze presiunilor anchetatorilor și să nu accepte nici un târg cu ei.

Sfatul tatălui său, la care se gândea fiul, că ce se va face dacă el va intra în pușcărie a fost următorul: „Dacă vei accepta să depui mărturie vei avea zile liniștite și nopți chinuite, dacă însă vei refuza să depui mărturie vei avea zile grele, dar nopți foarte liniștite”. În acel moment N. Steinhardt a luat hotărârea definitivă. S-a prezentat la securitate și a spus că acceptă mai bine închisoarea în locul libertății decât sa-și trădeze prietenii.

Avea 46 de ani, era tocmai 31 decembrie 1959, deci ultima zi a anului și pentru proaspătul deținut politic, un nou an și un alt început de viață. La vârsta deplinei maturități a făcut o alegere rațională nu una emoțională. De altfel viața și biografia lui ne arată că întotdeauna când s-a aflat la o intersecție a știut pe care cale să apuce. S-a dovedit a fi voită și de Hristos care se pregătea să-i deschidă porțile intrării în creștinism și să-l primească cu brațele deschise într-o discreție ciudată și o companie nobilă, dar nefastuoasă. Exact așa cum a înțeles N. Steinhardt intrarea în creștinism și viața creștină. De altfel când era cu noi la Rohia ca monah, ne spunea mereu:

„Voi, care v-ați născut din familii creștine și ați fost botezați de mici, nu aveți de unde să știți cât este de dramatică viața fără Hristos. Nu ai certitudinea Învierii și a vieții veșnice. Eu am trăit dureros această dramă, înainte de botez”

Închisoarea de la Jilava, care te înfioară numai când îi roștești numele, avea să devină pentru N. Steinhardt „academie și altar ” așa cum a spus inspirat fostul lui coleg și prieten Virgil Ierunca. Celula

După slujbă, la Rohia. Instantaneu din 1988

nr.18 a acestei închisori în care a intrat prima dată avea să se transforme în dumnezeiesc altar de catedrală, unde smeritul Ieromonah ortodox Mina Dobzău slujea pe Hristos și voia Lui. Voia Domnului a fost ca N. Steinhardt să ajungă în aceeași celulă cu Părintele Mina, iar acesta să-i facă loc în patul său pentru că toate celelalte paturi erau ocupate de cei 60 de deținuți care dormeau câte doi într-un pat. Primul prieten s-a comportat cu dragoste și gingășie creștină zicându-i: „să dormim puțin, că nu mai este mult până dimineață”

Așa a început povestea dintre Părinte și noul său ucenic despre care nu știa atunci nimic, nu știa că este „ovrei”, așa cum îi plăcea lui Steinhardt să-și spună. Era, dar ce urma să devină? Un mărturisitor al lui Hristos, un „vas ales”. În perioada ce a urmat, ucenicul i-a împărtășit Părintelui taina inimii sale și anume dorința fierbinte de a fi botezat și a deveni creștin.

Pe 15 martie, după o perioadă de catehizare și pregătire celula nr.18 avea să devină în toată modestia ei cel mai important baptisteriu din România aceluși timp. Convertirea la creștinism a unui evreu, dovedea încă odată dacă mai era nevoie că Biserica lui Hristos nu poate fi încarcerată și că atunci când ea este alungată dintre oameni ca instituție divino-umană, se mută în interiorul inimilor celor ce cred în Dumnezeu. N. Steinhardt spunea că singura formă de rezistență în fața unor regimuri totalitare și concentraționiste este credința care nu poate fi înlănuțită și încarcerată. Scena botezului așa cum o descrie Steinhardt mai târziu în „ Jurnalul

Fericirii” este aproape teatrală dacă nu ar fi cât se poate de reală. N. Steinhardt a iubit teatrul și marii actori, numai că de data aceasta el este actorul și juca rolul vieții lui: încreștinarea și întâlnirea cu Hristos. Oricât de goală și lipsită de frumusețe era celula, în ea se ascundea toată strălucirea lumii:

„Pustiită de zarvă și forfotă, camera ia un aspect și mai ciudat, ca o scenă goală în care grămezile de recuzite își găsesc sălașul la nimereală. Dar, mai ales, deosebirea sonoră față de camera plină este atât de izbitoare, încât am impresia unei tăceri absolute – tăcerea devine, vorba lui Cervantes, un spectacol – și mă pot liniști, reculege nițel. Când puhoiul de oameni se întoarce cu zgomot mare, ducând în rând de câte doi, baia, ciubărul, tineta și un rezervor cu apă, Părintele Mina, fără a-și scoate mantaua, dă buzna la singura căniță din cameră – e o căniță roșie cu smalțul sărit, neclătită și respingătoare – și o umple cu apă viermănoasă, proaspăt adusă în rezervorul purtat de el și de un alt deținut. La repezeală Părintele Mina rostește cuvintele trebuincioase, mă înseamnă cu semnul crucii, îmi toarnă pe cap și pe umeri tot conținutul ibricului și mă botează în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. De spovedit, m-am spovedit sumar: botezul șterge toate păcatele. Mă nasc din nou din apă viermănoasă și din duh rapid”

Martori ai botezului i-au fost toți cei din celulă, care erau de mai multe confesiuni, astfel că botezul a căpătat un caracter ecumenic.

În acel moment începea pentru N. Steinhardt o nouă viață pe care și-a asumat-o cu smerenie multă, cu mulțumire și recunoștință față de Hristos, pe care l-a mărturisit cu bărbăție și curaj până la moarte, și cu o uriașă fericire despre care vorbea cu multă convingere, spunând că un creștin nu are voie să fie niciodată trist, orice i s-ar întâmpla în viață, pentru că îl are pe Hristos bucuria cea veșnică. Iată mărturisirea lui din „Jurnalul Fericirii”:

„Cred că nu există nimic mai frumos, mai adânc, mai îmbietor, mai rezonabil, mai bărbătesc și mai perfect decât Hristos, ba mai mult decât atât, dacă cineva mi-ar dovedi ca Hristos este în afara adevărului și că, de fapt, adevărul este în afara lui Hristos, mai bine aș rămâne atunci cu Hristos decât cu adevărul.”

Hristos îi redă libertatea desăvârșită omului care a primit asupra lui chipul Său. Omul, după chipul lui Hristos are acces la toate tainele lui Dumnezeu, cu o condiție : să poarte cu răbdare și smernie toate ale lui Hristos. Dacă Hristos ni se dăruiește sub trup și sânge sub chipul vinului și al pâinii trebuie să înțelegem că trupul și sângele sunt cele care le-a purtat pe cruce pentru păcatele întregii lumi și că suntem datori a primi să pătimim acceptând suferința dacă dorim să primim Învierea, slava și biruința. El o citează pe Simone Weil o altă evreică convertită la creștinism care zice: „Cel mai teribil paradox al libertății creștine este că a fi ales de Dumnezeu, înseamnă a fi părăsit de El”. Cred că astfel pot fi interpretate și cuvintele Mântuitorului rostite pe cruce: ”Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce m-ai părăsit”.

Viața creștină a lui N. Steinhardt a fost fără lumini și umbre. Era convertit în toată ființa lui. Dovadă este și faptul că odată ieșit din închisoare în 1964, a început să-și caute un loc de retragere din lume, o mănăstire. De data aceasta a venit rândul lui Constantin Noica să-și arate purtarea de grija față de el. Văzând că la multe

mănăstiri unde s-ar fi stabilit refuzau să-l primească din cauza presiunilor la care ar fi fost supuse, în cele din urmă, Noica, „îngerul lui păzitor” cum îi plăcea să-l numească, face o vizită la mănăstirea Rohia din Țara Lăpușului, îl cunoaște la Cluj pe Episcopul Justinian, după care îi recomandă lui Steinhardt să viziteze Rohia. Așa a început o nouă poveste de dragoste, de data aceasta între evreul convertit la Ortodoxie și o mănăstire nu prea cunoscută în țară și afară, dar foarte iubită și cercetată de credincioși pentru sfințenia ei și vizitată de intelectuali și oameni de cultură pentru liniștea, retragerea și biblioteca ei.

Acestea se petreceau în 1973, deloc întâmplător. Mănăstirea Rohia îl primește fără să-și facă probleme, având aprobarea Episcopului Iustinian, iar starețul Mănăstirii, Părintele Serafim, care îi devine și duhovnic, îi încredințează ascultarea de bibliotecar, iar în 16 august 1980 îl tunde în monahism în taină, fără a cere vreo aprobare de la autoritățile bisericești pentru a se lavi de un refuz. Astfel, ultima dorință, aceea de a deveni monah, i-a fost îndeplinită și, lepădând mantia de filozof, a îmbrăcat cu smerenie modesta rasă călugărească neagră, pe care o purta însă cu mult drag și multă demnitate.

Devenind Părintele Nicolae Delarohia și ocupându-se de biblioteca mănăstirii, a continuat în același timp să scrie la diferite reviste de cultură ale vremii, laice și bisericești. Până în 30 martie 1989, când s-a mutat la Domnul, a publicat 5 volume care, chiar dacă n-au ieșit cum și-ar fi dorit, din cauza cenzurii, important este că au apărut, fiind încă o formă de mărturisire și rezistență, nu numai prin credință, ci și prin cultură.

În această perioadă s-a născut și volumul „Dăruind, vei dobândi” care cuprinde toate predicile rostite de la amvonul mănăstirii Rohia în duminici și sărbători. Era acum în cea de-a treia etapă a mărturisirii lui care îi era și cea mai dragă. Mărturisirea lui Hristos în fața oamenilor simpli pe înțelesul și la nivelul lor de cunoaștere. Prețuia mult credința profundă a țăranilor, a oamenilor simpli și nevinovați, cu doza lor de naivitate copilărească.

Cei cărora li s-a opus o viață întreagă prin cuvânt și prin scris n-au avut liniște nici la moartea lui, pentru că își făceau probleme ca prietenii și oamenii de cultură care vor participa la înmormântare să nu folosească acest prilej pentru a critica situația în care se găsea România atunci. Cu toate acestea a avut parte de o înmormântare pe măsura luptei pe care a dus-o și a curajului cu care l-a mărturisit pe Hristos. Slujba a fost prezidată de I.P.S. Justinian, fiind plâns de obștea mănăstirii, de credincioșii din Țara Lăpușului, care l-au prețuit și iubit, și de mulți prieteni și oameni de cultură, iar clopotele mănăstirii, al căror dangăt îi plăcea atât de mult, l-au plâns în timp ce osemintele cu sicriul au fost purtate pe brațe de monahi și coborâte în mormântul din cimitirul mănăstirii, unde își doarme somnul de veci într-o nădejdea Învierii și vieții veșnice.

La 100 de ani de la nașterea lui și la 23 de ani de la moartea lui, Mănăstirea Rohia, care este moștenitoarea patrimoniului cultural N. Steinhardt, i-a amenajat chilia memorială, a organizat 12 ediții ale unor ateliere de pictură, urmate de vernisarea acestora la Catedrala Episcopală „Sf. Treime” din Baia Mare, a înființat „Fundăția N. Steinhardt ” și a publicat în parteneriat cu prestigioasa editură Polirom de la Iași 12 Volume din Integrala N. Steinhardt și, iată, împreună cu Academia Română, a organizat o sesiune de comunicări dedicată Centenarului N. Steinhardt.

Am dori să credem că Mănăstirea Rohia, care a devenit casa și familia lui, și apoi Fundația „N.Steinhardt” a făcut ceea ce trebuia, astfel ca omul de cultură, convertitul la creștinism și monahul-cărturar Nicolae Steinhardt să rămână un model pentru toți cei în căutarea adevărului, a binelui, a frumosului, a izbăvirii și a mântuirii prin credință în Hristos Fiul Dumnezeului celui viu „Calea, Adevărul și Viața”.

† IUSTIN HODEA
SIGHETEANUL,
Președintele Fundației
„N. Steinhardt ”

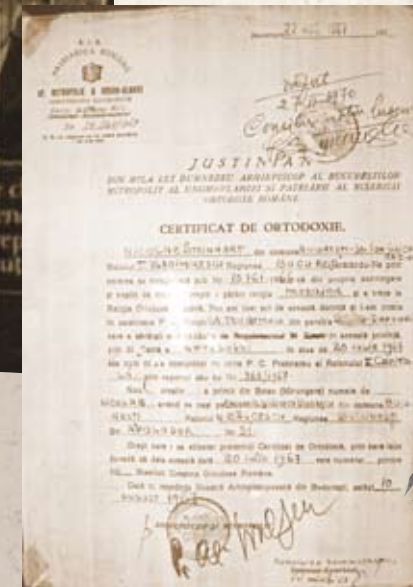
Înmormântarea părintelui Nicolae Delarohia

„Nu știu dacă Nicolae Steinhardt mai are pe cineva egal în lume, pentru că în literatura românească nu are pe nimeni asemenea, după cum nici un nemuritor nici un clasic din viața noastră nu are”.

ÎPS Justinian Chira

Reflecții

Existând „Jurnalul fericirii” și apoi această carte intitulată: „Monolog polifonic”, a lui N. Steinhardt, și gândindu-mă la calvarul închisorii pe care l-a suportat Steinhardt, îmi face impresia că Steinhardt a dorit voluntar parca să urce acest calvar al suferinței și l-a provocat cu plăcere, autoflagelându-se cu o paradoxală plăcere.

A dorit parca să facă și această experiență dureroasă, tragică, pentru ca să cunoască viața în toată cruditatea ei. Sigur că nici Părintele N. Steinhardt și nici alții nu au urcat calvarul cu dorința de a face pe eroii sau pe martirii, dar crucificați fiind, nu s-au lamentat, ci și-au purtat crucea cum a purtat-o Iisus Hristos.

Citind din scrierile lui Nicolae Steinhardt, mi se pare că Steinhardt nu este încă îndeajuns cunoscut. Multe din frazele gândite și scrise de Nicolae Steinhardt sunt adevărate perle. Stropi de lumină și de foc cristalizați, transformați în cuvinte. Nu știu dacă Nicolae Steinhardt mai are pe cineva egal în lume, pentru că în literatura românească nu are pe nimeni asemenea, după cum nici un nemuritor nici un clasic din viața noastră nu are. Nicolae Steinhardt nu a scris romane, dar fiecare articol al său, fiecare eseu nu este un micro ci un megaloman roman. Nicolae Steinhardt n-a scris poezie, dar fiecare pagină din cărțile lui este un cântec, o poezie de mare frumusețe.

Nicolae Steinhardt n-a scris tratate de filozofie, dar fiecare pagină este un splendid crâmpei de înaltă gândire filosofică.

Nicolae Steinhardt n-a scris manuale de știință, dar știința este prezentă pretutindenea în cărțile sale.

Fizic, Nicolae Steinhardt n-a fost un bărbat impunător, arătos, dar făptura lui a fost asemenea unui stei de cremene din care săreau permanent scântei de diferite culori; albastre, roșii, negre, galbene și albe. Fiecare exprimând o stare spirituală ce izbucnește din adâncurile făpturii acestui om la care în interiorul său se petrec combustii uriașe, cutremurătoare.

Mănăstirea Rohia, în sânul căreia a trăit cu o nespusă bucurie N. Steinhardt, îmbrăcat în haina dăruirii supreme și prin integrarea în sânul acestei mănăstiri care este un pantheon la pragul căreia se vor pleca multe frunzi însetate de lumină, de bucurie nealterată, de liniște adevărată, știind că acolo, pe acel „picior de plai”, se găsește mormântul modest așa cum el, Măria Sa, gânditorul Nicolae Steinhardt a dorit, mormântul pe care arde aceeași flacără invizibilă dar eternă, cum arde la Ciucea pe mormântul lui Goga, la Păltiniș pe mormântul lui Noica, la Lancrăm pe mormântul lui Blaga, la Mircești pe mormântul lui Alecsandri. I-am amintit doar pe câțiva dintre cei ce odihnesc în afara spațiilor citadine, împodobind prin „pohta ce au pohtito

ei”, când au cerut ca somnul de veci să-l doarmă la umbra dumnezeiască a schiturilor sau a satelor din spațiul românesc, ca și după moarte, să îmbogățească și împodobească țara. Așa cum cerul este împodobit cu stele, cu luceferi, cu corpuri mai mult sau mai puțin luminoase, dar toate deopotrivă de miraculoase, de misterioase și de frumoase.

Articolul „De ce îl iubesc pe Lucian Blaga”, din volumul tipărit de Nicolae Steinhardt intitulat „Monologul Polifonic” are în cuprinsul lui gânduri care se cer cunoscute de toți cei ce doresc să-l cunoască mai aprofundat și pe Blaga și pe Steinhardt.

Mormântul Părintelui Nicolae Steinhardt de la Rohia, este mărturie vie a desăvârșitei integrări în spiritualitatea românească autentică, a lui Nicolae Steinhardt. În acest mormânt odihnește partea de humă acumulată de Nicolae Steinhardt aici în lume, spiritul lui viu se plimbă și acum prin ograda mănăstirii pe care a iubit-o așa de mult; călătorește cum îi plăcea lui Steinhardt să călătorească când era în viață: bătea la porțile prietenilor, intra în casa tuturor oamenilor iubitori de o hrană spirituală bună. Plânge și râde cu noi, se distrează și se înșeninează în fața noastră, prin cărțile sale, prin expresiile lui miraculoase și unice, și sunt deplin încredințat că Contemplă cu o supremă fericire de acolo unde se

afă. Pe Stăpânul nostru, al tuturor, pe care în mod indirect de multe ori l-a slujit, pe Iisus Hristos, Domnul Cerului și al pământului.

A citi cărțile lui N. Steinhardt, e un mare câștig moral, spiritual, științific, artistic, literar, documentar. El, Nicolae Steinhardt, în fiecare articol, vrea, se luptă să-și lămurească un lucru, să intre în lăuntru unei probleme, să exploreze un pisc, să se ridice în vârful degetelor și să privească infinitul. Sigur că absolutul nu poate fi cuprins cu biata noastră gândire de către nimeni, dar efortul de a face acest lucru este extraordinar de important. Prin acest efort, omul tot mai prinde ceva din marele Tot. Acest lucru l-au făcut Steinhardt, Noica, Blaga, toți, absolut toți Marii „chinuiți” din lume, care au fost atinși de aripa sublimă a Cugetării, a Nebunei căutări și visări, Sfinți, Savanți, Filosofi, Poeți. Toate marile Spirite, care poartă în ei ceva din mireasma infinitului.

Noi, oamenii de rând, când ne apropiem și gustăm din fructul realizat de acești fii ai Nemărginitului, suntem în mare câștig. „Monologul Polifonic”, ca și „Jurnalul Fericirii”, e o carte în adevăratul înțeles al cuvântului.

† ÎPS Justinian Chira,
Arhiepiscopul Maramureșului și
Sătmărulei

DE MARAMUREȘ
Gazeta

Baia Mare, Bd. Traian 23/9
Tel. 0728-836 348, 0362-401 332
fax 0362-401 331
www.gazetademaramures.ro

Fondator

Dan **PÂRCĂLAB**

Director general

Ioana **LUCĂCEL**

Coordonator de proiect

Mircea **CRÎȘAN**

IT/DTP

Ada **FONAI**

Redactori

Pr.dr. Cristian **ȘTEFAN** - consilier cultural

Pr.dr. Augustin **VASILE** - vicar administrativ

Protos. drd. Casian **FILIP** - eclesiarh al Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”

Ierodiacon Teodosie **BUD**

Arhidiacon Andrei **POP**

Adevăr

■ Vine mereu în istorie o clipă când cei care afirmă că doi plus doi fac patru sunt pedepsiți cu moartea.

■ Tiraniile nu interzic rostirea adevărilor, ci numai a unora, mai bine zis a unuia anume, a celui pe care o doare pe respectiva tiranie.

■ Aflarea adevărului însingurează.

■ Adevărul ne face liberi.

■ Furtuna este realitatea, dar Adevărul este Hristos!

■ Afirmarea adevărilor veșnice este oricând binevenită, este în totdeauna sănătos și util să arăți că doi și cu doi fac patru. Doi și cu doi fac patru reprezenta formula bunului simț, a dreptului natural, a nestricăcioaselor axiome.

Absurd

■ Absurdul e unul din parametrii condiției omenești.

Bine și rău

■ Răul poate să-l facă oricine, cât de nevoielnic ar fi. Binele însă e numai pentru sufletele tari și firile călite."

■ Oricum, înainte de a te avânta în domeniul binelui este necesar a ști că treci pe teren minat."

■ Dacă nu putem să fim buni, să încercăm să fim măcar politicoși."

■ Numai când facem binele, dobândim ceva ce răii nu pot avea: liniștea și pacea – bunurile supreme.

■ N-avem încotro. Se cuvine să înțelegem că orice am face și oricât ne-am strădui, tot supărăm. Singura soluție e resemnarea. Ce putem face? Să tăcem, să tăcem. Să nu facem raul, și nici binele cu sila. Dar și trecînd, tăcînd, tot nemulțumim. Odată pentru totdeauna se cade să ne băgăm bine în minte: deranjăm doar pentru că suntem prezenți. Și să nu ne oprim aici: mai trebuie să recunoaștem că și ei ne deranjează pe noi! Gînd înfrorător: Căci nu suntem mai buni ca ceilalți, tot în aceeași oală ne aflăm și fierbem înăbușit.

■ Domnul ne învață că suntem și trebuie să fim slobozi a face binele și a veni în ajutorul aproapelui nostru: nici o lege, nici un regulament, nici o formă de orice fel, nici o precauție sau teamă, nici un motiv de tipul „să nu se spună că...”, ori „să nu pară că...” nu ne poate fi stavilă, pretext, justificare".

Credință

■ Ceainicul e ceainic. Soba nu-i elefant. În pământ incolțește grâul. Din piatră se fac case și se durează statui. Hristos nu-i Dumnezeu al neorânduiei și al măștilor.

■ Credința e suprema arma secretă, care anihilează toate necesitățile, împrejurările și pulverizează hazardul.

■ Nevoia de credință o socotesc drept lucrul cel mai natural.

■ Credința ne dă bucurie, pentru că ne pune brusc de acord cu ce este real.

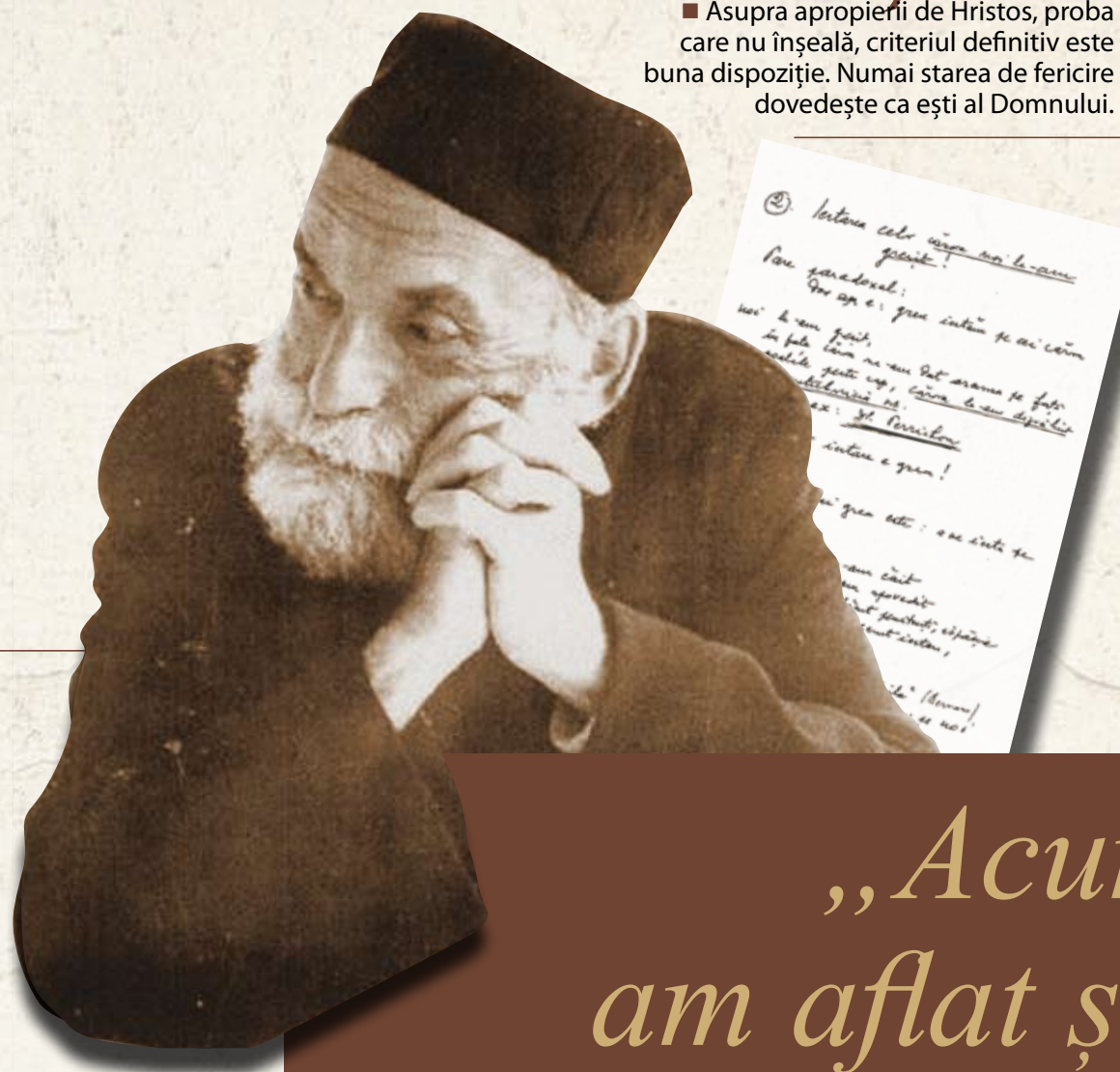
■ Drumurile care duc spre credință poartă același nume toate: pariu, aventură, incertitudine, cuget de om nebun.

■ Nu "a dovedi" este completarea lui "a crede", ci "a mărturisi"; și dacă-i așa, oare nu faptele bune și mărturisirea nereticentă a credinței sunt cele mai bune dovezi ale credinței? Credința nu are nevoie de niciun soi de dovezi. Are, însă, nevoie să fie dovedită.

■ Credința este, prin urmare, recunoscută a fi o faptă de curaj, iar curajul e declarat, aidoma credinței, o taină.

Buna dispoziție

■ Asupra apropierii de Hristos, proba care nu înșală, criteriul definitiv este buna dispoziție. Numai starea de fericire dovedește ca ești al Domnului.

Comunism

■ În regimul comunist binele poate fi realizat numai întâmplător, pe căi ocolite, ocolite și nelegale, nelegale adică neconforme cu principiile, prin urmare neprincipiale.

„Acum știu,
am aflat și eu...”

N. Steinhardt

Creștinismul

■ Creștinismul este o școală a fericirii.

■ Creștinul este cel ce nu trăiește nici în trecut, nici în viitor, ci numai în prezent. Trecutul nu-l apasă, viitorul nu-l îngrijorează.

■ Creștinismul reprezintă o trecere de la dreptate la dragoste.

■ Creștinismul e bucurie și rețetă de fericire. E și asumare a durerii.

■ În prezența valurilor vieții, a multiplelor ei furtuni, ispite,

capcane, avalanșe, zgomote și furii, creștinul e dator să-L aleagă – oricât ar fi tumultul de mare, de năprasnic, de incontestabil - pe Hristos. (Furtuna este realitatea, dar Adevărul este Hristos!). Să se încreadă în Cel nevăzut, să nu se supună cerințelor semețe și spaimelor negre făurite de o regie abilă, dar în fapt superficială, aparentă, care-i în funcție de durată, adică val care ca valul trece.

■ Opera de artă are un efect asemănător. Și ea dezvrăjește. Credința ne dă bucurie, pentru că ne pune brusc de acord cu ce este real, de unde rezultă că realitatea, realitatea cea necoruptă, e frumoasă și că rezonanța e o lege fundamentală.

■ Ce înseamnă credința? Încredere în Domnul, deși lumea e rea, în ciuda nedreptăților, în pofida josniciei, cu toate că de pretutindeni nu vin decăt semnale negative.

■ Cred, Doamne, ajută necredinței mele, îmi pare a fi, cum să spun? Taina cea mai de taină a învățaturii creștine, noua învățătură, și într-un anume fel pecetea darului Duhului sfânt.

Crucea

■ Crucea, geometric și simbolic vorbind, e semnul întretăierii celor două planuri, e unirea dintre spiritual și material, e metafora dublei noastre naturi: duhovnicească și pământească. Ea ne rezumă, ne recapitulează, ne reprezintă grafic și cardinal, ne expune în dubla - paradoxala, perpendiculara, fundamentală - noastră solemnă și derizorie situație de făptură care ține deopotrivă de lume și de cer.

Curajul

- Curajul e taina finală; învinge acela care este dispus să moară.
- A vorbi, ori a tăcea este tot una cu să trăiești, ori să mori.
- Care este efectul principal al fricii? Îndepărtarea de Hristos.
- Noi vorbim de blândețea lui Iisus - arătând că a mers la moarte ca mielul la junghiere, ca a tăcut ca oaia când e tunsă - și enumerăm smerenia, bunătatea, ascultarea. Dar de-o însușire a sa - pe care trebuie să fi avut-o de vreme ce a primit să moară de moartea înfloritoare de pe cruce - nu pomenim. Însușirea aceea e curajul.

Dăruire

- Dând ce nu ai, dobânziști și tu, cel gol, cel pustiit, cele ce-ți lipsesc.
- Da, numai așa putea vorbi un slujitor al lui Hristos, al Celui tainic:
paradoxal (precum întotdeauna ne-a învățat):
 - de vrei să cârmuiești, slujește;
 - de vrei să fii înălțat, smerește-te;
 - de vrei să-ți mântuiești sufletul, pierde-l pentru Mine;
 - de vrei să-ți recâștigi nevinovația, recunoaște-te vinovat*și uluitor:*
 - de vei da ce nu ai, vei dobândi și tu ceea ce ai dat altora.

Dragoste

- Dragostea - virtute creștinească supremă și singura perenă - este mijlocul fără greș care ne stă la îndemână pentru a ne dovedi umanitatea și creștinătatea.
- Mai rezultă ceva - enigmatic și scandalos pentru raționaliști: că toate virtuțile și instituțiile creștine sunt lipsite de valoare, dacă nu se întemeiază pe dragostea de Hristos. El e Adevărul, nu morala predicată sau instituțiile întemeiate sau calitățile practicate în spiritul unor doctrine, oricât de apropiate de învățătura lui. Nu există creștinism fără de Hristos - că dacă ar exista, mulți evrei, politeiști, masoni și puzderie de oameni cu moravuri curate ar fi demult creștini.

Drepturi și îndatoriri

- Drepturi fără datorii, e ca și cum ai vrea lumină fără întuneric și mămăligă fără mestecău. Dreptul și datoria, iată cel mai bun exemplu de cuplu invariabil.

Deznădejde

- Există momente în care deznădejdea pare a fi singura soluție și numai strigătul instantaneu îți poate controla angoasa. Există și o fericire exaltată dacă, în loc de a urla, spui: Îți mulțumesc, Doamne, că m-ai făcut om și m-ai înzestrat cu liberul arbitru. Pot îndura, pot răbda. Nu cântesc, nu mă vait, nu mă dau bătut, mă țin tare, sfidez Realitatea, o fac de rușine și de ocară. Nu degeaba m-ai făcut om.
- Durerea fără deznădejde e ca mâncarea fără sare, sau ca nunta fără lăutari.

Dumnezeu

- Răul poate să-l facă oricine, cât de nevoielnic ar fi. Binele însă e numai pentru sufletele tari și firile călite.
- Doar Dumnezeu există, restul tot nu-i decât ipoteză.
- Nu degeaba tot stăruie, tot pisez că Hristos Dumnezeu e un nobil, un gentleman, un boier.
- Am înțeles că Dumnezeu îmi cere să dăruiesc chiar și ceea ce nu-mi aparține.
- Dumnezeu, în care spui că nu crezi, crede El în tine.
- Prefer să cred în Dumnezeu decât să-L văd în toată slava Sa

Eroism

- S-ar putea ca definiția eroismului și sfințeniei să nu fie decât aceasta: să faci imposibilul posibil.

Duhul Sfânt

- Cred în Duhul Sfânt, care suflă unde și când vrea, spre scandalul și zăpăceala fariseilor, angeliștilor și habotnicilor, care, ca și Tatăl și Fiul, vrea altceva decât numai forme, filosofic, dovezi istorice și scripturale. Căruia îi este lehamite de țapi și viței sub orice chip, pricepându-se a-i desluși și identifica în formele lor cele mai moderne și mai neașteptate. Carele nu grăiește pilduitor, serafic și prețios, Carele ne călăuzește modest și sigur, după dreapta socotință și nu apreciază în mod deosebit stilul voit onctuos, mâinile cucernic împreunate și morala ostentativă.
- Credința noastră, sunt convins, nu se confundă cu „înalta spiritualitate”, nu urmărește o cunoaștere ocultă, o igienă mintală ori constituirea unei prime de asigurare la Județul de Apoi și este străină de unele

intransigențe naive ca de pildă: orice ar fi, eu un mint (pe când monahul îmbunătățit din Pateric minte pentru a salva, la nevoie, viața unui om). Și nu se potrivește cu o concepție pur organizatorică a Bisericii - organizare juridică și rece și, până la urmă, inchizitorială: frunți încruntate și grumaji țepeni; după cum nici cu hlizeala prostesc serafică ori neorânduiala și neastâmpărul. Nu se lăsa înfrânt și convins de toate silniciile, durerile, nedreptățile și cruzimile lumii; crede în Dumnezeu adversativ: împotriva, în ciuda, în pofida lor, deși ele, vai, există cu prisosință.

Geneză

- Pare-se că există două teorii cu totul potrivnice despre originea speciei umane. Unii susțin că omul coboară din maimuță, iar alții că a fost creat de Dumnezeu. Se ceartă grozav. Eu unul cred că se înșeală și unii și alții. Teoria mea este următoarea. Cei, care cred că omul coboară din maimuță, coboară cu adevărat din maimuță și alcătuiesc o rasă aparte, în afara rasei oamenilor, care cred și știu că au fost creați de Dumnezeu.

Hristos

■ După ce L-ai cunoscut pe Hristos, îți vine greu să păcătuiești, ți-e teribil de rușine.

■ Hristos nu s-a urcat întâmplător pe cruce: curajul îndurării unor suferințe cumplite a fost singura cale prin care a putut arăta că s-a făcut om cu adevărat, în întregime; prin care și-a putut dovedi buna-credință. Nici inteligența, nici înțelepciunea, nici tămăduirile, nici învățătura, nici chiar bunătatea ori mila nu ar fi fost probe serioase: singur curajul în fața durerii și morții îi stă la îndemână.

■ Triada lui Hristos: credință, libertate, iubire.

■ Mai bine-mi este să mor odată cu Hristos, decât să-L reneg.

■ Totul, în pildele, învățăturile și îndemnul lui Hristos, e spre bogăție, seceriș îmbelșugat, blagoslovenie, belșug, rodire, prea plin, har peste har, răsplătire „clătinat și îndesat și cu vârf...”

■ ...iar celui ce are i se mai dă, celor ce aduc cinci ori zece talanți li se dau cinci ori zece cetăți, pe sluga cea bună stăpânul se încinge și o slujește, cel ce bine s-a purtat nu cu fărâmituri ori cu bacșiș se va alege, ci cu poftire la cina împărătească!

■ Nu, desigur, nu hotărât, Domnul nu iubește și nu propovăduiește pustiu, pusta, tundra, spinii, mărăcinii, pământul, șarpele, piatra, scorpiu, uscatul. Ci strugurii, smochinele, pâinea, oul, peștele, mierea, vinul vechi și bun.

■ Nu cu lanțuri se leagă credinciosul de Hristos, ci cu dragoste și cu har

■ Nu piroanele L-au ținut pironit pe Hristos pe Cruce, ci dragostea Sa de oameni.”

Fericire

■ Creștinul este liber, așadar fericit.

■ Nu te lasă grijile să dormi sau te deșteaptă din somn. Dar se întâmplă ca și de pe urma fericirii să te pomenești treaz în toiul nopții. Așa mi s-a întâmplat mult timp după ce am fost primit botezul. Doar din bucurie - oul of sheer joy, aus Ututer Fivide — deschideam brusc ochii, cuprins de o stare euforică, izvoditoare nu de adormire - ca la stupefiant - ci de veghe, de viață supraințensă; de somn îmi ardea mie? de odihnă? de uitare? de oblivion ori evadare? Nu, de prea plin

îmi venea să mă reped jos din pat ori de pe prici, să alerg, să strig de bucurie, să-i zgîlții și pe ceilalți, să le spun cât sunt de fericit, să-i rog să-și dea seama ce comoară posedă cu toții, ce sobiță minunată”, ce tranșilizant tară prescripție medicală. Noroc de mine că strășnicia regulamentului mă împiedică să mă dau în spectacol. Ceva din felul meu diurn de a fi trădează probabil, măcar în parte, veselie mea lăuntrică; deoarece unora le sunt surprinzător de drag în timp ce altora le impun o solidă antipatie.”

Mântuire

■ Un singur lucru nu poate Dumnezeu: să ne mântuiască fără consimțământul nostru

Libertate

■ Nimeni să nu silească pe aproapele său, nici măcar pentru a-i face bine. Nici Domnul nu intră nechemat.

■ Morala e izvorul libertății, morala e condiția libertății, morala e pavăza libertății.

Virtute

■ Niciuna dintre virtuți și niciunul dintre atributele divinului nu poate fi izolat și idolatrizat. Numai cumpănitul lor ansamblu reprezintă desăvârșirea.

■ Virtutea personală a tiranului, oricât de incontestabilă, nu justifică tirania. Calitățile personale n-au la oameni de felul acesta nici o valoare, sunt anihilate de păcatul strigător la cer al desființării libertății omului, de groaznicul păcat al prefacerii semenilor în dobitoace; dobitoace, desigur, de vreme ce li se răpește principala însușire a duhului: libertatea.

■ Virtuți personale aveau și fariseii, ba încă multe, erau nu numai cumsecade, ci și riguroși. Calvin la fel. Și sunt sigur că și Caiafa era plin de frumoase purtări și ducea o viață model.

Inteligență

■ Domnul iubește nevinovăția, nu imbecilitatea.

■ Trebuie să avem mintea aspră și inima blândă.

■ Elementara deșteptăciune e o îndatorire. Mai ales pentru un creștin care trebuie să fie mereu atent la ispite. Iar prostia este o ispită... Neștirea, îndobitocirea, trecerea oarbă prin viață și printre lucruri sau trecerea nepăsătoare sunt de la diavol. Samarineanul n-a fost numai bun ci și atent: a știut să vadă.

Lume

■ Lumea aceasta zadarnică și în care ni se hotărăște soarta pe vecie nu este atât de neimportantă, de zadarnică și de iluzorie de vreme ce Hristos a venit să moară aici.

■ Am înțeles cât de mizerabilă e situația noastră în lume: prin simpla noastră existență deranjăm pe alții.

■ Suntem părți ale unui sistem închis de unde nu putem face observații absolute asupra temeiurilor morale ale universului. Nu suntem în situație de

Dumnezeu, ci în situație de om, care de fapt nici nu poate ști nimic. Cine se spune că știe se înșală.

■ Legile lumii, așadar, nu sunt o piedică totală în calea ce duce la paradis.

■ Un lucru-mi pare cert, că lumea oamenilor simpli este o lume complicată, iar lumea oamenilor complicați este o lume simplă.

Paradox

■ Situația creștinului e la fel de paradoxală ca a lui Don Quijote. E om și i se cere să fie Dumnezeu. A fost creat curat și e murdar, și trebuie să se întoarcă la ceea ce a fost menit a fi. Altfel spus, el trebuie să lupte pentru a deveni ceea ce este.

Viață

■ Viața este un rai, însă noi nu vrem să știm.

■ Vii sunt numai cei care-și prefac ideile în fapte, dau realitate cuvintelor rostite, trec pe plan existențial conceptele și visările planului ideativ.

Prietenie

■ Prieten se numește omul care te ajută fără ca verbul să fie urmat de un complement circumstanțial de timp sau de loc sau de mod.

Suferință

■ Creștinismul nu ne oferă un mijloc miraculos de a scăpa de suferință, ci ne pune la îndemână miraculosul mijloc de a o îndura

Tărie

■ Din punctul de vedere al deplinei noastre responsabilități cred că filosofi existențialiști au dreptate. Scuza „împrejurările mi-au fost potrivnice” nu e invocată decât de cei slabi și nehotărâți. Pentru o personalitate puternică – dintre acelea cărora Alain le spunea firi de crocodil: Goethe, Descartes, Stendhal, Spinoza – împrejurările sunt mai curând ceea ce istoricul Arnold Toynbee numește ‘challenge’, o provocare, un imbold.

■ Oamenii care au ceva de făcut și de spus nu sunt opriți locului de o întâmplare, cu o ‘nenorocire’: numai pentru cei de talia d-lui Berthelemy darea afară din casă și împrăștierea mobilelor (cu prilejul intempestivei sale evacuări de la Temple, spre a face loc perechii regale ce urma să fie internată acolo în toamna anului 1792) le concentrează tot restul vieții asupra proceselor și intervențiilor urmărind redobândirea avutului; numai pe unii ca aceștia faptul trivial

– oricât de neplăcut și de nedrept – i-a putut abate din cale; ceilalți trec ca expresurile fără opriri prin gările mici, înainteașă ca ștafetele, cu mesajul strâns la piept sau în pumn.

■ La urma urmei, împrejurările sunt mai întotdeauna grele. Și fiecare – mai arată – Alain – tot ceea ce vrea obține, dar ceea ce vrea cu adevărat, nu ceea ce spune că i-ar plăcea să aibă; ceea ce se dobîndește prin neprecupețit sacrificiu, cu nedezmîțită încăpăținare, înfrângînd lenea, nestăruind asupra scrupulelor.

■ Împrejurările nu pot fi scuza decât pentru ratați și ratații – pe plan social (o spune unul din ei) sau duhovnicesc – sunt cei ce s-au dat bătuți, n-au avut mesaj sau nu le-a fost destul de scump. (Ori nu l-au recepționat destul de clar)

■ Biruința nu-i obligatorie; obligatorie e lupta.

„Acum știu, am aflat și eu...”

Încredere

■ Să vedem, îi zice Coufontaine lui Turelure, ce va să iasă cînd lumea afecțiunii și încrederii va fi înlocuită cu lumea concurenței.

■ Se prea poate ca și în lumea veche mîngietoarele cuvinte afecțiune și încredere să fi sîrșit prin a se goli de conținut, să fi ajuns formale ca atîtea altele. Dar de văzut am văzut noi ce înseamnă o lume întemeiată numai pe concurență, lumea căreia urmașii ei dialectică i-a pus capac, venind cu noile ei temeuri: ura, invidia și bănuiala.

■ Marea taină a tuturor nenorocirilor: bănuiala. Otrava, neghina, pîrjolul.

■ Nu degeaba e pentru Bergson timpul aducător de nebănuite surprize, iar evoluția e creatoare.

■ Dovadă: cine s-a gîndit în primii ani ai veacului că acestea vor fi problemele noastre de căpetenie: frica, bănuiala generalizată, șmecheria atotputernică? Iată că totuși sunt. Pentru noi, futilitățile – cum numește Camus problema

pusă de Copernic și Galileu, heliocentrismul ori geocentrismul – sunt gravele și naivele preocupări de la începutul secolului XX: progresul, răspîndirea democrației libere, știința binefăcătoare.

■ Avem, noi, alte griji. Și printre ele, chinuitoarea problemă a bănuielii prefăcută în boală endemică.

■ (Duhamel se întreba prin 1928 de ce durează atît de mult o masă la un restaurant din Moscova; și se mira aflînd motivul: efectuarea operațiilor de înregistrare și control contabil pentru fiecare fel de mîncare. În cea mai apreciabilă măsură, aceasta e și cauza încetinelii și scumpetei în sistemul economic socialist.)

■ Pentru creștinism, bănuiala e un păcat grav și oribil. Pentru creștinism încrederea e calea morală a generării de persoane. Numai omul își făurește semenii proporțional cu încrederea pe care le-o acordă și le-o dovedește. Neîncrederea e ucigătoare ca și pruncuciderea; desființează ca

om pe cel [asupra] căruia este manifestată. Omul însuși, făurit de Dumnezeu, își transformă pe aproapele sau în persoană – printr-un act creator secund – datorită încrederii pe care i-o arată (Claudel).

■ Dînd nume animalelor, potrivit poruncii dumnezeiești, omul le rînduiește în cuprinsul creației: purtînd aproapei dragoste și acordîndu-i încredere, face din el o Persoană, altceva decât un individ.

■ Iată pentru ce bănuiala este atît de nocivă. Din persoană omenească ea îl transformă pe cel bănuiat în – în ce? Nu în brută, ar fi prea bine, ci în ceva nespul, mai făcător de rău, în făptura cea mai abjectă, mai pernicioasă, mai cancerigenă ce poate fi – în șmecher.

■ Corolar: cînd însă ne formăm convingerea că un individ ori un grup de indivizi intră sub calificarea de ticălos ori ticăloși, altul e procedeul (tot creștin): neîntîrziata, neșovăitoare luare de măsuri – stîrpirea”.

Iertarea

■ A ierta este, în esență, un atribut dumnezeiesc, iertarea omenească apărînd în consecință că încă o probă a prezenței suflului divin în făptură.

■ Vrem să fim iertați, dar nu suntem dispuși să iertăm și noi. Vrem să ni se acorde atenție și să ne fie luate în seamă toate drepturile, dorințele, de nu și capriciile, luăm însă foarte grăbit și împrăștiat aminte la nevoile, doleanțele și solicitările celorlalți. Ceilalți! Ei ne apar undeva, departe, un soi de fantome pierdute în ceață. Ni se pare de fapt, că toți cei din jurul nostru au obligații față de noi, iar noi față de nimeni, niciodată. Toate ni se cuvin, tot ce facem e bun și îndreptățit, numai noi avem întotdeauna dreptate.

■ Omul, dacă raționează în calitate de creștin și vrea să se poarte conform cu doctrina creștină, poate

– și trebuie – să nu țină seama de nedreptățile săvârșite împotriva-i, de insultele ce i se aduc lui, ca individ. Dar dacă ocupă o funcție de răspundere ori se află în fruntea treburilor publice, nu are dreptul să invoce principiul iertării spre a rămîne distant și rece în fața răului și a lăsa pe nevinovat pradă ticăloșilor

■ Hristos iartă ușor și pe deplin. Șmecherul nu iartă niciodată, ori dacă se înduplecă (iară ca să ierte), o face greu, în silă, cu țîrîita. Pe cînd Domnul: „Nici eu nu te osîndesc. Mergi și nu mai păcătui”. Nici eu nu te osîndesc...

■ Greșilor noștri le iertăm greu. Sau dacă iertăm, nu uităm. (Și iertarea fără uitare e ca și cum n-ar fi, bătătură fără căine, gură fără dinți). Ne iertăm și mai greu pe noi înșine. (Și această ținere de minte otrăvește. Spre a dobîndi pacea lăuntrică trebuie să ajungem, prin căință, dincolo de căință: la a ne ierta.) Cel mai greu ne vine a ierta pe cei cărora le-am greșit. (Cine ajunge să poată ierta pe cel față de care a greșit, cu adevărat izbutește un lucru greu, cu adevărat bate un record.)

Păcatul

■ Când un om reușește să facă ceva ce i-a solicitat mult efort, în el începe să lucreze trufia.

■ Cel ce slăbește, se uită cu dispreț la grași, iar cel ce s-a lăsat de fumat răsuște nasul disprețuitor când altul se bălăcește, încă, în viciul său.

■ Dacă unul își reprimă cu sârg sexualitatea, se uită cu dispreț și cu trufie către păcătosul care se căznește să scape de păcat, dar instinctul i-o ia înainte!

■ Ceea ce reușim, ne poate spurca mai ceva decât păcatul însuși.

■ Ceea ce obținem se poate să ne dea peste cap reperele emoționale în așa manieră încât ne umple sufletul de venin.

■ Banii care vin spre noi ne pot face aroganți și zgârciți, cum succesul ne poate răsturna în abisul înfricoșător al patimilor sufletești. Drumul către iubire se îngustează când ne uităm spre ceilalți de la înălțimea vulturilor aflați în zbor.

■ Blândețea inimii se usucă pe vrejii de dispreț, de ură și de trufie, dacă sufletul nu este pregătit să primească reușita sa cu modestia și grația unei flori...

■ Tot ce reușim pentru noi și ne aduce energie este menit a se întoarce către aceia ce se zbat, încă, în suferință și-n păcat. Ochii noștri nu sunt concepuți pentru dispreț, ci pentru a exprima cu ei chipul iubirii ce se căznește să iasă din sufletele noastre.

■ Succesele nu ne sunt date spre a ne înfoia în pene, ca în mantiile statuiilor, ci pentru a le transforma în dragoste, în dezvoltare și în dăruire pentru cei din jur.

■ Dacă reprimi foamea în timp ce postești, foamea se va face tot mai mare. Minte ta o să viseze mâncăruri gustoase și alese, mintea o să simtă mirosurile cele mai apetisante chiar și în somn, pentru ca, în ziua următoare, înnebunită de frustrare, să compenseze lipsa ei printr-un dispreț sfidător față de cel ce nu

postește. Atunci, postul devine prilej de trufie, de exprimare a orgoliului și a izbânzii trufașe asupra poftelor... Dar, dincolo de orice, trufia rămâne trufie, iar sentimentul frustrării o confirmă.

■ Dacă ai reușit în viață, nu te agăța de nereușitele altuia, pentru a nu trezi în tine viermele cel aprig al orgoliului și patima înfumurării. Reușita este energia iubirii și a capacității tale de acceptare a vieții, dar ea nu rămâne nemișcată, nu este ca un munte sau ca un ocean. Îngâmfarea și trufia reușitei te coboară, încetul cu încetul, de pe soclul tău, căci ele desenează pe cerul vieții tale evenimente specifice lor.

■ Slăbește, bucură-te și taci!

■ Lasă-te de fumat, bucură-te și taci!

■ Curăță ograda ta, bucură-te de curățenie și lasă gunoiul vecinului acolo unde vecinul însuși l-a pus.

■ Căci între vecin și gunoiul din curte există o relație ascunsă, niște emoții pe care nu le cunoști, sentimente pe care nu le vei bănuși vreodată și cauze ce vor rămâne, poate, pentru totdeauna, ascunse minții și inimii tale.

■ Între omul gras și grăsimea sa există o relație ascunsă.

■ O înțelegere. Un secret. Un sentiment neînțeles. O emoție neconsumată. O dragoste respinsă.

■ Grăsimea este profesorul grasului.

■ Viciul este profesorul viciosului.

■ În viața noastră nu există profesori mai severi decât viciile și incapacitățile noastre...

■ Acum știu, știu că orice ură, orice aversiune, orice ținere de minte a răului, orice lipsă de milă, orice lipsă de înțelegere, bunăvoință, simpatie, orice purtare cu oamenii care nu e la nivelul grației și gingășiei unui menuet de Mozart, este un păcat și o spurcăciune; nu numai omorul, rănirea, lovirea, jefuirea, înjurătura, alungarea, dar orice vulgaritate, desconsiderarea, orice căutătură rea, orice dispreț, orice rea dispoziție este de la diavol și strică totul.

Acum știu, am aflat și eu...

■ Să nu judecăm pe alții, dar, când arde casa vecinului, nu stau să mă rog și să mă îmbunătățesc, ci chem pompierii, alerg la cișmea. Altfel, se cheamă că sunt fudul și nu-mi iubesc aproapele.

■ Ierarhia păcatelor. Biserica le împarte în: veniale, de căpetenie, strigătoare la cer și cele împotriva Duhului Sint.

■ Închisoarea cunoaște numai două categorii: cele care se iartă (traficul de devize și aur, trecerea ilegală a frontierei, furtul, omorul, curvia, preacurvia, pederastia, parazitismul, vagabondajul, defăimarea instituțiilor de stat) și cele care nu se iartă (șantajul și turnătoria). (Nu le iertăm noi, oamenii; când e căință cutremurătoare, Dumnezeu știe el ce face; în Procesul lui Iisus de Diego Fabri, Maica Domnului își întinde broboada de femeie sărmană pe capul trădătorului scuturat de hohotele de plîns ale părerii de rău).

■ Cele șapte păcate capitale: 1) Prostia, 2) Recursul la scuze: Nu știu, n-am știut, 3) Fanatismul, 4) Invidia, 5) Trufia neroadă, 6) Turnătoria, 7) Răutatea gratuită. Mai adaug o a opta : dragostea cu sila.

Răstignire

■ Răstignirea nu e farsă și înșelăciune decât dacă se constată că orice miracol este cu neputință, orice înviere este un basm. Dacă monofiziții, dochetiștii ori fantaziaștii ar avea dreptate, în ruptul capului n-aș fi trecut la creștinism. Ar însemna că răstignirea a fost în cel mai bun caz un simbol ori o reprezentăție. Să nu fie! Numai deznădejdea omenească de pe cruce dovedește integritatea și seriozitatea jertfei, o împiedică a fi cine știe ce joc, ce vicleim.

■ Domnul venise hotărît să bea paharul pînă la fund și să se boteze cu botezul crucii, dar în grădina măslinilor, cînd se apropia momentul, tot s-a rugat să fie scutit a deșerta paharul. Desigur, adaogă: facă-se voia Ta. Șovăiala totuși a fost reală. Iar pe cruce, în ciuda comunicării idioamelor, în ciuda faptului că avea deplina conștiință a învierii, natura omenească pare să fi covîrșit oarecare timp – după cum, contrapunctic, a predominat natura divină pe muntele Tabor

-, căci altfel nu s-ar fi auzit atît de firescul mi-e sete și nici atît de allzumenschlich-ul: Dumnezeu meu, de ce m-ai părăsit? Actul răstignirii a fost atît de serios, de autentic și total, încît pînă și apostolii și ucenicii erau convinși că spînzuratul de pe lemnul din mijloc nu va învia. Dacă n-ar fi fost atît de zdruncinați în credința lor, Luca și Cleopa n-ar fi umblat mohoriți, tîrșîindu-și picioarele pe drumul către Emmaus, și-ar fi recunoscut de îndată învățătorul și n-ar fi rămas atît de mirați cînd au înțeles cine e. (Se simțiseră atît de stingheri, de păcăliți, încît se rugaseră de primul trecător întîlnit, un necunoscut, să nu-i lase singuri, să stea cu ei.) Nici Toma n-ar fi pus condiții atît de drastice (și, la drept vorbind, de jignitoare) dacă n-ar fi fost și el sigur că învierea, după cum se petrecuseră lucrurile, nu mai era cu putință. Tuturora nu le venea a crede. Răstignirea era definitivă și pentru ei, întocmai ca pentru scribi.

■ Și era necesar, spre adevărarea jertfei, ca răstignirea să dea impresia de sfîrșit, de soluționat, de afacere clasă, de bun simț biruitor. Nu ajungea – ca să fie răstignirea ceea ce trebuia să fie – nu ajungeau groaza torturii, piroanele, sulita, spinii – în tabloul lui Mathias Griinewald de la Uiterlinden spinii străpung întregul trup intrat în putrefacție -, mai era neapărat nevoie – pentru completare, pentru întărire — să pară și catastrofă, derută, eșec.

■ Numai strigătul Eli, Eli ne dovedește că răstignitul nu s-a jucat cu noi, că nu a încercat să ne mîngie cu fățarnice estompări. (Ca-ntotdeauna, i-a tratat pe oameni ca pe ființe libere și mature, capabile de a încasa adevăruri neplăcute.) Spre deosebire de Buddha și Lao-Țe, El nu dă aforisme și pilde, ci carne și sînge, chin și deznădejde. Durerea fără deznădejde e ca mîncarea tară sare, ca nunta fără lăutari.

N. Steinhart

N. STEINHARDT

despre Maramureș

„Maramureșul, neîndoios, nu e numai o expresie geografică, numele purtat de una din cele mai pitorești, mai atrăgătoare și mai frumoase regiuni ale țării. Nu e numai ținutul cu absolut originale și supraabundent dăruite cu grație construcții din această parte a Europei. E un spațiu „special”, osebit parcă de întinderile plane ori în pantă ale pământului, un spațiu unde pulsează sau mocnește ceva neizbitor, însă de îndată perceptibil inimii și cugetului și sensibilității, cum ar fi – mă refer la ce știu – cartierul Notting Hill din Londra (slăvit de C. K. Chesterton), ori insula Saint Louise a Parisului, iubită de Paul Fort, ori Bărăganul lui Odobescu, ori Suceava lui Ștefan cel Mare, ori Cetățuia Sighișoarei.

Maramureșul e un simbol, e o chintesență, un semn, un recapitulator sub care se ascunde – poate mai intens și mai insidios decât sub altele – sufletul românesc în forma lui cea mai loială – ademenitoare și mai elevată. Elevată nu în sens pilduitor, solemn, livresc, oficios. Dimpotrivă: elevată, adică simplă, curată, liberă de orice adaosuri, scorii, afecțiuni și găтели de iarmaroc, ori de protocol.

Nici urmă de onctuoasă cucernicie dulceagă, de ipocrite salamalecuri, de forțate zâmbete negustorești, decorative. Acolo nu-i nimic «de gata», totul e limpede și proaspăt, netrecut prin salicit, ori clor limpede și proaspăt ca apa care țâșnește din munții străjuitori ai drumurilor croite de-a lungul Mării, Căminului și Izei.

Păstorii, muntenii și țărani aceia, în chiar ființa lor și felul lor de a fi, sunt – prin semeția

și splendoarea portului, prin vorbirea lor nealterată de vreo influență din afară, prin calmul atitudinii și mersului, printr-o egalitate de umoare solid rezistentă la orice împunsături și ațâțări ale «nervilor», vicleniei, neastâmpărului, pizmei și oboselii, prin absența din căutarea ochilor, a spaimei, ploconirii sau dorului de zădărnicii, printr-o smerenie care, deși foarte sinceră, se împacă de minune cu demnitatea – cu adevărat prinț și senior, dovadă vie și hotărâtoare a vechimii și cumsecădeniei unui popor născut și trăit în locuri de blândețe a climei, de mărinimie a solului, de cumpătare a mediului psihic”.

N. STEINHARDT

sau Fericirea de a fi creștin,
Helvetica, Baia Mare

